

מאיר רוסו, מנהל ארכיון הסרטים בסינמטק ירושלים צילום: אמיל סלמן

קולנוע

כשבתל אביב היו שימפנזים

תצוגת אופנה בחוף הרצליה מ-1956, השקת רכבת ת"א-ירושלים לאחר קום המדינה ושורה של פיצ'רים כחול-לבן: הושק האתר החדש והחינמי של הארכיון הישראלי לסרטים בסינמטק ירושלים

עופר אדרת

"היינקל" מ-1964 והסיור הלילי באילת שהציעה "ארקיע" ב-1963. בחלק האמנותי יש כ-250 סרטים, בהם "אלדורד" של מנחם גולן, "הומן הורד" של יאיר קדר ו"עפולה אקספרס" של גילי שלז, לצד סרטים נדירים כמו סרטי רחל חלפי. כמו כן, האתר מאפשר חיפוש לפי נושאים, עשורים ואישים. כך, למשל, כשבחרים ב"משה דיין" אפשר לראות את שר הביטחון והרמטכ"ל לשעבר בבקור בבסיס הגדנ"ע ב-1954 או בעלייה לקרקע בחנייתה ב-1938.

בארכיון הישראלי לסרטים, שאיגו ארכיון לאומי אך מתפקד בפועל ככוה, שמורים כ-30 אלף פריטים. מדובר בכ-4,500 שעות תוכן, או כשני מיליון מטר פילם, ובהם תיעוד אדיר-ויזואלי מסוף המאה ה-19 (1896) ועד היום.

בארכיון שמורים כ-30 אלף פריטים שהם כ-4,500 שעות של תיעוד – מסוף המאה ה-19 ועד היום

ב-40 שנות פעילותו, שירת הארץ כיון בעיקר מוסדות תרבות, יוצרים וחוקרים, אך לא היה נגיש לציבור הרחב וחומריו לא היו זמינים לצפייה מהבית. פרויקט הדיגיטציה יצא לדרך ב-2015 וכלל הקמת מעבדה מקצועית להמרת פילם לפורמט דיגיטלי. מנכ"לית הסינמטק, נועה רגב, אמרה כי הפרויקט הדיגיטלי עשוי להניב תגליות של "אוצרות קולי-נועיים בלתי ידועים". לצד בעיות טכניות ותקציביות, התמודדו שם גם עם בעיות של זכויות יוצרים. "אנו מציעים דיגיטציה בחינם ליוצרים וליוצרות – תמורת הוצאות להנגיש", הסבירה אברהם על הפתרון שנמצא.

הארכיון הישראלי לסרטים בסינמטק ירושלים השיק אתמול את אתר האינטרנט החדש שלו, ובו אלפי שעות של סרטי קולנוע ישראליים, לצד קטעי ארכיון קולנועיים היסטוריים, חלקם נדירים. האתר עלה לאוויר כחלק מפרויקט הדיגיטציה בה החל הארכיון לפני חמש שנים, במטרה ליצור עותקים דיגיטליים לחומרים שברשותו, ולהציל את הפילם מכ"י. "אנחנו מחזיקים באוצר שם למטה, מתחת לאדמה, במדיום מאוד נגיש לאנשים – סרט קולי-נוע", אמרה הילה אברהם, מנהלת האגף הדיגיטלי בארכיון. לדבריה, מטרת הפרויקט היא: "להנגיש כמה שיותר תוכן חופשי".

האתר החדש מחולק לשניים: חלק היסטורי, ובו תיעוד קולנועי של ארץ ומדינת ישראל מראשית היישוב עד שנות ה-60 של המאה ה-20, וחלק אמנותי, ובו מאות סרטים עלילתיים ותיעודיים, ארוכים וקצרים. בחלק ההיסטורי אפשר לצפות במגוון רחב של יומני חדשות "בטעם של פעם", כמו יומני כרמל ויומני גבע. אלה כרו ללים, לצד דיווחים על מלחמות ופיגועים, גם תיעוד של טקס חגיגי לפתיחת האגף החדש לשימפנזים בגן החיות בתל אביב ב-1954; תצוגת אופנה של בגדי ים ב-1956 בחוף בהרצליה; פתיחת עונת הרחצה בתל אביב ב-1938; ייצור משקאות קלים של המותג "קריס" טל" במפעל חברת "תבור" בפרדס חנה ב-1958; השקת קו הרכבת תל אביב-ירושלים ב-1949 ועוד.

האוסף גם כולל סרטים שהופקדו בו בידי מוסדות שונים, כמו אוסף שירות הסרטים הישראלי, ארכיון יד ושם. בין הקטעים שהונגשו אפשר למצוא פרסומות היסטוריות כמו אלה של אבקת הכביסה ד"ר וי מ-1961; קטנועי